

Je woont in een straat in de wijk Nieuwe park in Gouda. Die straat heet Majoor Frans straat. Maar wie weet nog wie of wat Majoor Frans eigenlijk was?

Francis Mordaunt, de hoofdfiguur, is een jonge vrouw met een onafhankelijke mening. Ze laat zich - in tegenstelling tot haar leeftijdgenoten - door niemand de les lezen. Ze wil dan ook niet trouwen: het idee om voor altijd onderworpen te zijn aan de grillen van een man, bevalt haar niet. Maar jonker Leopold van Zonshoven kan alleen de erfenis van zijn oudtante Roselaer krijgen, als hij met haar trouwt. Wat staat hem te doen? Gelukkig is Leopold een goed mens en spreekt ook de liefde een woordje mee. Zo komt het dat de huwelijksklokken toch luiden voor "de majoor" en haar echtgenoot.

Majoor Frans

"Als gij niet al te diep in 't een of ander proces zijt verwickeld, kom dan tot mij op de vleugelen der vriendschap, of meer op zijn negentiende eeuws gesproken, met den eersten sneltrein den besten dien gij uit uw provinciestadje kunt bereiken; want ik zit heerlijk in de engte."

Schrijfster:
A.L.G. Bosboom-Toussaint
(1812-1886)

Geboren in Alkmaar, grotendeels opgevoed door haar grootmoeder in Hartlingen, wordt zij een van de bekendste en meest gelezen schrijfsters van de 19de eeuw. Bosboom-Toussaint is vooral bekend geworden door haar historische romans. Vanaf 1851 woont zij, getrouwd met schilder Johannes Bosboom in Den Haag. Toch is Majoor Frans (1885) haar meest gelezen werk: het verhaal over een meisje dat opgevoed werd als een jongen.

Een van de eerste boeken die echt de vrouwen-emancipatie uitdrukken. Francis Mordaunt was tot teleurstelling van haar vader een meisje. Dus wat deed hij? Hij voedde haar op als een jongen. Met een eigen mening. Met eigen rechten. En dat in een tijd dat het enige recht van de vrouw nog het aanrecht was. Francis had dan ook al gauw de bijnaam "majoor", omdat zij haar ideeën niet onder stoelen of banken stak, maar ze vrij uitte. Dan komt Leopold van Zonshoven in beeld. Een jonker die een grote erfenis kan krijgen, maar alleen als hij deze onafhankelijke dame trouwt. Hoe moet hij dat voor elkaar

krijgen? Gelukkig grijpt de Liefde in. Als Leo Francis ziet en niet weet wie zij is, wordt hij verliefd op haar en dat is wederzijds. En zo komt alles toch nog goed. Maar ook in haar huwelijk zorgt "Majoor Frans" ervoor dat zij meer rechten behoudt dan alleen het aanrecht! Het gevelpaneel sluit prachtig aan bij de tijd waarin het boek geschreven is. We zien hier een meisje dat weliswaar zelfverzekerd, maar daarbij ook echt een jonge vrouw is. Dromend van een gelijkwaardige liefde en een gelukkige toekomst. In het huwelijk, dat nou weer wel.

Mordaunt! Heet zij Francis Mordaunt?" riep Verheyst, kennelijk onaangenaam verrast.»Ja! Hebt gij wat tegen den naam? Hebt gij dien meer gehoord?" vroeg Leopold (...).»Heeft zij een lichaamsgebrek, is zij afzichtelijk?" vroeg Leopold met onrust. »Nee, dat niet; ik geloof zelfs, dat zij er niet kwaad uit ziet; althans goed genoeg om pretendentes te lokken; maar..." »Welnu, wat aarzelt gij! Geef mij den genadeslag. Is 't eene coquette?" Verheyst haalde de schouders op. »Daarover heb ik niet hooren klagen; het zou ten minste eene coquetterie moeten zijn van eene vreemde soort." (...) Ik weet alleen, dat een mijner bekenden, een vriend van mijn

jongsten broer, die smoorlijk op haar verliefd is geweest en bot af een blauwtje heeft geloopt, mij eene voorstelling heeft gegeven van haar, die... enfin, niet heel aanmoedigend is voor u. Zij moet eene brutale heks zijn, die niet wil trouwen, omdat zij geen heer of meester over zich willen erkennen. Ze heeft dien armen Karel Felters, den goedgehartigsten sukkel die er op twee beenen loopen kan, zoo gerudoyeerd, dat hij van schrik het hazenpad heeft gekozen, en nota bene naar Afrika is vertrokken, om zeker te zijn, dat hij haar nooit weer zou ontmoeten (...) Ik zeg 't niet om u af te schrikken, maar..."

Zo wordt "Majoor Frans" benoemd in het boek: een brutale heks, die niet trouwen wil.

Anna Louisa Geertruyda Toussaint, geboren in 1812 schreef in 1837 haar eerste boek. Zij komt uit een apothekersgezin en werd "huisonderwijzeres". Na een mislukte verloving trouwde zij uiteindelijk met met de schilder Johannes Bosboom. Zij was toen al 39 jaar, in die tijd echt een "oude vrijster". Maar schrijven lag haar het meest na aan het hart. Haar meest bekende boek is "Het Huis Lauwernesses", wat de ouderen onder ons zich misschien nog wel herinneren. Een dik boek over de strijd tussen de katholieken en de protestanten in het begin van de 16de eeuw.

Mevrouw Bosboom Toussaint

Behalve historische romans schreef mevrouw Bosboom-Toussaint echter ook zogenaamde "zedenromans", waarvan "Majoor Frans", gepubliceerd in 1874 er een is. Het was een populair verhaal in die tijd, dat zelfs vertaald is in het Engels, Duits, Frans en Zweeds.

Het verhaal zelf is eigenlijk heel romantisch. Francis Mordaunt, de hoofdfiguur, is een meisje met een onafhankelijke mening. Ze laat zich – in tegenstelling tot haar leeftijdgenoten – door niemand de les lezen. Ze wil dan ook niet trouwen: het idee om voor altijd onderworpen te zijn aan de nukken van een man, staat haar niet aan. Maar Leopold van Zonshoven kan alleen een dikke erfenis opstrijken als hij met haar trouwt. Hoe moet hij dat aanleggen?? Gelukkig is Leopold een edel mens en spreekt ook de liefde een woordje mee. Zo komt het dat aan het eind van het boek de huwelijksklokken luiden voor "de majoor" en haar echtgenoot.

Waarom is Majoor Frans nou zo'n bijzonder boek?

Na 1860 kwamen voor het eerst – heel voorzichtig – de vrouwenbewegingen op. En boeken die gingen over spontane, open vrouwen die zich niet direct neerlegden bij de mening van anderen (mannen dus) werden erg populair. Majoor Frans heeft dan ook beslist bij gedragen aan de echte emancipatiebewegingen in ons land. Daarbij komt dat het boek – ook nu nog – goed leesbaar gebleven is. En dat terwijl het toch meer dan 125 jaar geleden geschreven is.

Ik zou zeggen: als je in de Majoor Fransstraat woont, moet je toch eigenlijk het boek wel gelezen hebben.....